

Sygn. akt II CZ 188/11

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie egzekucyjnej z wniosku Banku S.A.

w K., Mirosława F. i Jakuba S.

przeciwko dłużniczce Małgorzacie P.

przy udziale Barbary J. i Włodzimierza J.

o świadczenie pieniężne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 14 marca 2012 r.,

zażalenia dłużniczki

na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zawarte w postanowieniu

Sądu Okręgowego z dnia 17 maja 2011 r.,

odrzuca zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 28 maja 2010 r. Sąd Rejonowy udzielił przybicia ograniczonego prawa rzeczowego w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr 1, położonego w G. przy ul. O.[...], objętego prowadzoną przez ten Sąd księgą wieczystą nr [...], na rzecz Barbary i Włodzimierza małż. J. na prawach wspólności ustawowej za cenę 122 200 zł.

Kolejnym postanowieniem z dnia 27 lipca 2010 r. Sąd Rejonowy sprostował imię wnioskodawcy w komparycji postanowienia o przybiciu, przysądził własność spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr 1, położonego w G. przy ul. O.[...], na rzecz Barbary i Włodzimierza małż. J. na prawach wspólności ustawowej za cenę 122 200 zł, która została w całości zapłacona, i zobowiązał dłużniczkę Małgorzatę P. do wydania opisanego lokalu jego nabywcom.

Dłużniczka złożyła zażalenie na postanowienie z dnia 27 lipca 2010 r. oraz wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 28 maja 2010 r.

Postanowieniem z dnia 22 października 2010 r. Sąd Rejonowy sprostował swoje postanowienia o przybiciu z dnia 28 maja 2010 r. i o przysądzeniu własności z dnia 27 lipca 2010 r. w ten sposób, że po słowach: „O.” w miejsce oznaczenia: „[...]” wpisał: „[...]”, a ponadto odrzucił zażalenie dłużniczki na postanowienie z dnia 27 lipca 2010 r., wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 28 maja 2010 r. oraz zażalenie na to postanowienie.

Dłużniczka zaskarżyła postanowienie z dnia 22 października 2010 r. zażaleniem.

W odpowiedzi na zażalenie nabywczyni Barbara J. wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie od dłużniczki kosztów postępowania zażaleniowego.

Po rozpoznaniu zażalenia dłużniczki, Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 17 maja 2011 r. oddalił zażalenie i zasądził od Małgorzaty P. na rzecz Barbary J. kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach Sąd Okręgowy powołał się na przepisy art.

98 § 1 i 3 w związku z art. 99, 391 § 1 i 13 § 2 k.p.c. Stwierdził, że egzekucja z własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu jest najbardziej zbliżona do egzekucji z nieruchomości, w związku z czym za podstawę określenia wysokości wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym przyjął § 6 pkt 6 w związku z § 10 pkt 7 i § 12 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Dłużniczka wniosła zażalenie na zawarte w powołanym postanowieniu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego. Podniosła, że w egzekucji z nieruchomości, zgodnie z art. 922 k.p.c., uczestnikami postępowania oprócz wierzyciela i dłużnika są również osoby, którym przysługują prawa rzeczowe ograniczone lub roszczenia albo prawa osobiste zabezpieczone na nieruchomości, a gdy przedmiotem egzekucji jest użytkowanie wieczyste, także organ, który zawarł umowę o użytkowanie wieczyste. Nabywca nieruchomości w drodze licytacji nie zyskuje zatem statusu uczestnika postępowania egzekucyjnego. Z tej przyczyny Sąd Rejonowy nie powinien dopuścić Barbary J. do udziału w postępowaniu zażaleniowym, a tym samym nie powinien zasądzać na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego. W konkluzji żaląca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przyznanie jej od nabywczyni kosztów postępowania zażaleniowego.

W piśmie z dnia 13 września 2011 r., a następnie w odpowiedzi na zażalenie nabywczyni Barbara J. oświadczyła, że cofa wniosek o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego zgłoszony w odpowiedzi na zażalenie dłużniczki na postanowienie z dnia 22 października 2010 r., zrzeka się roszczenia o wymienione koszty i wnosi o uwzględnienie zażalenia dłużniczki na postanowienie z dnia 17 maja 2011 r. w trybie art. 395 § 2 k.p.c. ewentualnie o umorzenie postępowania.

W piśmie z dnia 6 października 2011 r. dłużniczka zgłosiła wniosek o przyznanie jej „kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i na postanowienie co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Z kolei zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Przytoczone przepisy zostały zamieszczone w rozdziale 2 działu V tytułu VI księgi pierwszej części pierwszej kodeksu, regulującej postępowanie rozpoznawcze w procesie, natomiast zaskarżone postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane w postępowaniu egzekucyjnym. Zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c., przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w kodeksie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Rozważenia wymaga zatem kwestia, czy art. 394¹ k.p.c. może być stosowany odpowiednio w postępowaniu egzekucyjnym, unormowanym w części trzeciej kodeksu.

Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie przyjmuje się, że w ramach odpowiedniego stosowania przepisów niektóre przepisy znajdują zastosowanie wprost, bez modyfikacji, inne tylko pośrednio, czyli z uwzględnieniem konstrukcji i odrębności postępowania, w którym znajdują zastosowanie, a jeszcze inne nie będą mogły być w ogóle wykorzystane. Stosowanie „odpowiednie” oznacza więc niezbędną adaptację (i ewentualnie zmianę niektórych elementów) normy do zasadniczych celów i form danego postępowania, jak również pełne uwzględnienie charakteru i celu danego postępowania oraz wynikających stąd różnic w stosunku do uregulowań, które mają być zastosowane (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1995 r., III CZP 110/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 177, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., I CZ 127/10, nie publ. i z dnia 9 listopada 2011 r., II CZ 91/11, nie publ.).

Rozważając problem odpowiedniego stosowania art. 394¹ k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym, trzeba uwzględnić, że kwestia zaskarżenia postanowień wydanych w tym postępowaniu została uregulowana w art. 767⁴ § 1, 2 i 3 k.p.c. Stosownie do § 1 powołanego artykułu, w brzmieniu ustalonym przez ustawę z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1804), zażalenie przysługuje na postanowienie sądu w wypadkach wskazanych w ustawie. Według § 2, w brzmieniu ustalonym przez ustawę z dnia 22 grudnia 2004 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), na postanowienie sądu drugiej instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje. I wreszcie, w myśl § 3, dodanego przez ustawę z dnia 22 lipca 2010 r. (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), w sprawach egzekucyjnych skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.

Jak wynika z przytoczonych unormowań, ustawodawca w sposób wyraźny wyłączył możliwość odpowiedniego stosowania w postępowaniu egzekucyjnym przepisów o skardze kasacyjnej i skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Uwzględnienie tych unormowań prowadzi do wniosku, że nie ma również podstaw do stosowania w postępowaniu egzekucyjnym art. 394¹ k.p.c. Wobec niedopuszczalności skargi kasacyjnej oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, odpowiednie stosowanie przepisów art. 394¹ § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. nie wchodzi w ogóle w rachubę. Nie ma też argumentów przemawiających za stosowaniem art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., ponieważ przepis ten ma charakter wyjątkowy i jako taki podlega wykładni restryktywnej. W konsekwencji jego odpowiednie stosowanie prowadzić musi do wniosku, że w postępowaniu egzekucyjnym nie może on być w ogóle wykorzystany.

Trzeba dodać, że, zgodnie z postanowieniami Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., I CZ 127/10 (nie publ.) i z dnia 9 listopada 2011 r., II CZ 91/11 (nie publ.), art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., jako przepis wyjątkowy i tym samym podlegający wykładni restryktywnej, nie ma zastosowania w postępowaniu klauzulowym.

Z tych samych względów przepis ten nie ma zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym. Dlatego też Sąd Najwyższy na podstawie art. 373 w związku z art. 370, 397 § 2, 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne.